

לך לנעורה

יכולים לומר: עתה הזמן להפוך את הפליטים מנשק סודי בידי שליטי ערב לנשק סודי נגד שליטי ערב.

עזה נמצאת בדינו. לפי האומדן שוכנים בה למעלה מ-200 אלף פליטים, נוסף על 100 אלף תושביה הקבע. יהיה זה מעשה גדול של אצילות אם תקום עתה ממשלת ישראל ותכריז באונו העולם והמרחב על תוכנית דרמטית לקלוט את הפליטים האלה במדינה ולהחזיר אותם, אחרי שמונה שנות גיון וניצול תחת שלטון הכובש המצרי, לחיים של יצירה ועמל.

אין אף שמץ של ספק שהדבר אפשרי מבחינה כלכלית. הצד הכלכלי לא היווה מעולם מכשול לקליטת הפליטים: שר החוץ האמריקאי הדגיש מנמון את נכונות ממשלתו ונכונות האויב לתת לישראל מלחה עצום למטרה זו, מלחה שלא רק יפתור את הבעיה אלא גם ירחיב ממילא את הבסיס היצרני של המדינה ויחזק אותה מבחינה משקית. השיקול האמיתי הוא פוליטי. מה נרתיח מזה?

★ ★ ★

היה זה מוגזם מאד אם נומר כי הצדק והיושר שולטים בעולם. דורנו עודנו חי במצב בו מכריע כוח הזרוע.

אולם רק אדם עיוור יכול להשלות את עצמו כי בימים אלה הכוח הגם הוא כלי-כוח. דוקא הכשלון החרוץ של הפלישה הבריטית-צרפתית לסואץ הוכיחה עד כמה מוגבל כוח האלימות בעולם של היום. גם ספינת הכוח הגם חייבת בימינו, אם היא רוצה להגיע לכל מקום שהוא, להצטייד במפרשים של מוסר. אחרת היא עלולה להיטרף בגלים הסוערים של דעת הקהל העולמית, גלים המורצים מלבם של מאות המיליונים, המהמים את דעת-הקהל הגלוייה והדומייה בעשרות ארצות.

דרישתה של ישראל להחזיק ברצועת עזה, בתוקף העובדה המוגמרת של כיבוש צבאי, נשענת על בסיס קלוש, ביהוד שעה שגדולי העולם משני עברי המיתרס התיצבו בגלוי נגד ישראל. טענת אויבי ישראל, כי אין לתת פרס לתוקפנות צבאית, תוכה להרז חזק יותר.

אולם המצב הפסיכולוגי ישתנה מן הקצה אל הקצה אם תתבסס דרישת ישראל על מגמה כנה לפתוח מיד בשיקום הפליטים האומללים. אנשים רבים, המתנגדים ל"תוקפנות הישראלית"

לזו של מסכ"ל החאקי העורך את המלחמה, כי אז היתה מומן מתגלה אמת מפתיעה:

200 אלף הפליטים של עזה עשויים להיות החומר הגולמי היקר ביותר של המדינה.

הם עשויים להיות הנשק העיקרי של ישראל לקיום שלטונה בעזה, ולשבירת ההסגר הערבי. החזרת פליטים אלה לגבול המדינה עשויה להתגלות, באחד הימים כהישג החיובי העיקרי של הסיכוב השני, ששאר הישגיו המדיניים הם כה קלושים ומסוקפקים.

★ ★ ★

משך שמונה שנים, היו פליטי פלסטין הנשק החד ביותר במחסר-הנשק של אויבי ישראל, נשק שחודו המושחז היה מכוחן ישר ללבה של המדינה.

רובם של אזרחי ישראל לא תפסו עד היום מה גורא היה הנזק שגרמו פליטים אלה לישראל. היה זה נזק שהשתרע לאורך כמה חזיתות:

הפליטים שברו את ירח-הדבש בין הציונות והעולם המתקדם, שנמשך שני דורות. פעם היה זה טבעי שאיש מתקדם, ליברלי, הטוען לשלום ולזכויות-האדם, יהיה באופן אוטומטי גם פרו-ציוני.

הכתם השחור של גורל הפליטים הטיל צל קודר על זהות זו. מעטים הבינו כיצד יכולה מדינה, המורכבת מפליטים ומבני-פליטים, שרידי כל מתנות-הריכוז שבעולם, להתחייב ציוניות צוננת כזאת לטררגדיה אנושית כה מחרידה. תחת להיות סמל להגשמה אידיאליסטית, הפכה ישראל

הקרב הראשון על עזה היה קצר ותכליתי. הוא נסתיים בטכס כניעה רשמי, שתמונתו כבר נכנסה להיסטוריה.

הקרב השני על עזה עודנו סוער כמלאו עוצמתו. איומים אמריקאים ומפציצים סובייטיים חברו יחד כדי להכריח את צה"ל להיסוג. אל מעבר לקח שביתת-הנשק. ידויה המעיטים של ישראל בעולם, ובעיקר צרפת, משתדלים לעזור לישראל להחזיק מעמד ולספח את הרצועה לגוף המדינה.

המובצע הצבאי הגדול נגד מצרים, שהנחיל לצה"ל את עזה כפרו בשל, הצטיין במעוף ובכוח הרמיון. בקרב המדיני על עזה, שהוא חשוב לא פחות, מצטיינת ישראל בחוסר-מעוף מוחלט. שום רעיון חדש לא הושמע, שום סיסמה חדשה לא נזרקה לחלל העולם.

אולם עזה חשובה, חשובה עד מאד. היא חשובה מבחינת המוראל: לעולם לא יסלח העם לממשלה אשר תותר על פיה זה של הנצחון הצבאי. היא חשובה מבחינה צבאית. היא חשובה מבחינה מדינית.

★ ★ ★

איש לא נכנס לעזה הכבושה ברגשות בלתי-מהוללים. לא היה זה כיבוש שכולו אושר. כי הוא הנחיל לישראל לא רק 400 קילומטרים מרובעים של קרקע, אלא גם למעלה מ-300 אלף נפש.

בשנים האחרונות חררה ללשון העברית האימרה "לך לעזה" במקורה היתה קיצור של הציוני "לך לעזאזל", תחליף לציוני חריף עוד יותר ברוסית-צברית. ההומור העממי קבע כי ההליכה לעזה אינה מן הדברים הנעימים והמועילים ביותר.

ישנם אנשים הסבורים כי הבדיחה כוללת חוכמה מדינית רבה. אלה הם אותם המאמינים כי כל ערבי הוא אויב בנפש לישראל, וכי יהיה כזה לעולם ועד, וכי כל מעוט ערבי בישראל הוא גייס חמישי.

אם אמנם כן הרבר, הרי נתונה לישראל במצב קשה מאד. אילו אפשר היה להחזיק ברצועה ולגרש את הערבים בשיטות דירי-אסין וגלגוליה, הרי היה זה רצוי.

אולם מאחר שאין הרבר אפשרי, הכרירה היא רק בין שתי רעות: להיסוג מרצון מאדמת ארץ-ישראל ולהחזירה, יחד עם פליטיה, לידי מדינה עויינת שתהפכה שוב לכסם נגד ישראלי, או להכניס את הסוס הטרויאני של חי-פליטים אל תוך חומות המדינה.

★ ★ ★

המדינה עצמה אינה יודעת בדיוק מה לעשות, ועל כן אין היא עושה דבר.

אמנם, כיבוש עזה לא בא כאפתעה. המדינה הכינה מראש כלים לקבלת השלטון ברצועה ובעיר. הודות להכנה זו, נכנס השלטון הצבאי יחד עם הכוח הפורץ. מלבד המינימום הבלתי-נמנע של מעשים מכוערים, הוקם השלטון החזש על בסיס נקי, טהור ויעיל.

לעניי מאות אלפי הערבים, הופיעה מדינת-ישראל בדמות שלטון שהוא למופת, מורכב מאנשים מובחרים ומעולים, נציגים שכל מדינה היתה מתגאה בכמותם במושבותיה. יעילות והומאניות, תקיפות והבנה, ירדו לעזה כרוכים זו בזו.

קשה היה להניח כי תושבי עזה ופליטיה יקבלו את צה"ל ברועות מושטות ובהתלהבות עמוקה. אולם היחס המצויין של השלטון החדש בא כאפתעה, שגם האויבים המושבעים ביותר נאלצו להודות בהם איש באונו רעהו. תחת השנאה בא יחס של "נחמה ונראה", יחס שהופרע רק במקרה מעצוב אחד שקרה חי-שבוע ברפיח.

רק אפסותו המשוועת של מנגנון-ההסברה הישראלי גרמה לכן שהצלחה גדולה זו נשארת בגדר סוד כמוס. שום ערבי מתוץ לגבולות המדינה לא שמע עליה. שום איש מתושבי עזה לא הובא אל המיקרופון כדי למסור על כך למליונים שעל גדות הירדן, היאור והפרת.

חוסר-כשרון תהומי זה של ההסברה מצא לו מתקה באפסותו של המנגנון המדיני. הצלחת המימשל בעזה יצרה יסוד שאפשר היה לבנות עליו יצירה פוליטית גדולה. אולם שום דבר לא נבנה. הזרוע המדינית נשארת משותקת, כרגיל. המדינה רק הודרה להודיע כי לא תתן מעמד של אזרחות לפליטים, ובכנסת שברו כמה אנשים את ראשם כדי למצוא תחבולה חוקית שתמנע בעד הפליטים את הזכות לדרוש בחזרה את כרושם ביפו ובמגדל-אשקלון, אם אמנם יישר שלטון ישראל ברצועה על כנו.

★ ★ ★

אדם זוהי טפשות. אילו היה קיים בארץ מוח מדיני בעל אותו כושר ומעוף כמו השולח הצבאי, אילו היה קיים בארץ מסכ"ל לבן לעריכת השלום, בעל רמה שווה

הנשק הסודי

לית"י, יהססו בכל זאת להחזיר את הפליטים לגורלם המר תחת שלטון מצרי אדיש, אם רזומות להם אפשרות ברורה ומוכחת של שיבת הפליטים לחיים אנושיים תחת דגל ישראל.

★ ★ ★

ש יקול זה עשוי להיות נקודת-מוצא למסע-נצחון פו-ליטי גדול.

מאות אלפי פליטים אחרים, ביחוד במשולש, יוכלו לעקוב אחרי הנסיון הישראלי בעזרת הרדיו ושאר דרכי ההסברה הממלכתית. כל כפר של פליטים שיקום על אדמת ישראל יסביר להם, יותר ממליון מאמרים שהם היו צריכים להיות מעוניינים יותר מכל ציבור אחר בעולם בשלום עם ישראל. יהיה זה חומר-נפץ עצום מתחת לכס השלטון הקיים בירדן, בסוריה ובלבנון — שלוש ארצות המצוידות במספר גדול של פליטים בלתי-משוקמים.

יהיה זה צעד גדול קדימה לאיחודה מחדש של ארץ-ישראל, בשיחוף-פעולה עם ערביי פלסטין, המדוכאים כיום במשולש ובהר חברון.

עזה היא נקודת ארכימדס. הזרוע הצבאית הגישה אותה לישראל. הזרוע הפוליטית חייבת לספק את המתנה, שיאפשר לישראל לעקור את כל המציאות העכורה של המצור הערבי מציי-ריו החלודים.

את כל זאת השיגו שליטי ערב מבלי לשלם אף פרוטה שחוקה אחת. להיפך, הפליטים הכניסו למדינות-ערב מטבע-חיוץ למכביר בי-צורת פיוע בינלאומי. להם היה זה עסק כדאי. וההגיון הפשוט אומר, שכל דבר שהוא כדאי לאויבי ישראל, אינו יכול להיות כדאי לישראל.

★ ★ ★

א ניכנס עתה לויכוח התיאורטי באינו מידה גרמו הספשות וקוצר-הראות של חוגים מסוימים בישראל למצב זה, ובאינו מידה עזרו תכונות אלה לאויבי. נתרכז עתה על נקודה אחת, הוועקת ממש לשמים:

עתה הזמן להשמיט את הנשק הזה מידי שליטי ערב, וליתול אותו ליריניו. אילו רצינו להיות ציניים בענין שהוא כה טראגי, היינו